

JOSIP LUETIĆ

Međunarodno brodarstvo i nautičko-komercijalna djelatnost moreplovaca i jedrenjaka iz Korčule u drugoj polovici 16. stoljeća

Brodarstvo, međunarodna nautičko-komercijalna djelatnost i organizacija pomorskog života srednjovjekovnog Dubrovnika i Dubrovačke Republike ostavilo je nenadoknadivo najvrednije podatke u fondu Historijskog arhiva u Dubrovniku.

Kvadratativno i kvalitativno u sedamstogodišnjem kontinuitetu najbogatiji, najznačajniji i najvredniji arhivski izvori za proučavanje povijesnog razvoja trgovačkog brodarstva i pomorstva naših naroda nalaze se sačuvani u različitim fondovima Historijskog arhiva u Dubrovniku.

Fondovi tog arhiva vrlo su značajni izvori za proučavanje pomorskog života svih mediteranskih (i onih s obala Crnog mora) naroda i država. Također su tu i arhivski izvori za dopunu poznavanja pomorskog života Velike Britanije, a ponešto se tu nađe vijesti i za pomorstvo Njemačke, Nizozemske, Danske i Švedske kao i o počecima međunarodnog pomorskog života Sjedinjenih Američkih Država.

U Dubrovačkom arhivu posebno su bogati i vrlo vrijedni izvori o brodogradnji, o organizaciji trgovačke mornarice, o državnim pomorskim tijelima, o pomorskom pravu, pomorskom osiguranju, o pomorskim havarijama, o pomorsko-agencijskom poslovanju, o pomorskom sanitetu, o lučkoj službi, o fortifikaciono-tvrđavskom uređenju, o pomorskom školstvu, o nošnji i odjeći naših pomoraca, o našoj narodnoj pomorskoj i brodskoj terminologiji, o iskorištavanju morskih resursa itd.

Izvori iz Dubrovačkog arhiva također nam donose dosta vrijednih vijesti i o naružanim-ratnim brodovima i o pomorsko-ratnim akcijama Dubrovačke Republike i o drugim državnim-ratnim brodovima.

Da nije sačuvan ovaj sedamstogodišnji arhivski fond — na osnovi kojeg je već dosta objavljeno o povijesti brodarstva Dubrovačke Republike — mi danas ne bismo mogli biti uvršteni među prvima u svjetsku povijest trgovačkog brodarstva, pomorskog života i pomorske trgovine, a niti bismo mogli i prirediti ovaj rad o korčulanskom brodarstvu i pomorstvu.

U ovom prilogu pokušali smo dati najnoviji pregled jednog dijela korčulanskog brodarkog života druge polovine 16. stoljeća

onako kako je to viđeno u odsjaju izvora (samo jedne serije!) Historijskog arhiva u Dubrovniku. Pažnju smo obratili ljudskom faktoru a uz to i prikaz kada, kako, i na koji način i koliko su se Korčulani svojim brodarstvom-pomorstvom i pomorskom trgovinom uvrstili u međunarodni povijesno-pomorski okvir. Ali prije nego bude riječ o tome pogledajmo kako je dosad bilo oslikano brodarstvo i pomorski život Korčulana za drugu polovicu 16. st. Dr Vinko Foretić o tome kaže ovako: »Već se u 14. i 15. st. spominju korčulanski brodovi tipa barca, barciusium, barchasa, marciliana i charachia. Korčula je u to vrijeme održavala pomorsko trgovačke veze s gradovima istočne i zapadne obale Jadranskog mora. Iako su Mleci nakon 1420. počeli stezati taj slobodni ekonomski razvoj, Korčula ipak i u to doba slobodno izvozi kamen, svoj važan proizvod, u Dubrovnik i druge gradove. 1525. mletački sindici izvješćuju da na Korčuli ima deset brodova s nosivošću od 100 do 400 »bačava«, zatim mnogo manjih brodova i velik broj vještih mornara. Korčulanski pomorci služili su i na mletačkim i dubrovačkim brodovima. *Brodarstvo je kasnije zamrlo, ali je u 18. st. opet oživjelo.* Potkraj 18. st. i u početku 19. st. imala je Korčula 6 brodova za veliku obalnu plovidbu«¹.

Međutim, mi ćemo na osnovi izvora iz fonda Dubrovačkog arhiva, morati izvršiti promjenu te slike o korčulanskom nautičko-komercijalnom brodarstvu, jer se ono u drugoj polovici 16. stoljeća obavljalo ne samo po Jadranskom moru, već i izvan njega po Mediteranu i izvan Sredozemnog mora. Sada prepuštamo da naše sređene (i po našu vrlo sažeto i u najkraćem obliku) nove arhivske vijesti najsigurnije pričaju o značaju i veličini korčulanskog brodarstva u tome razdoblju.

Dana 4. svibnja 1565. Jakov Spanjić iz Korčule u ime Petra i Frana Giuretića obavio je osiguranje broda tipa nava imenom »Santa Maria di Santo Biagio«. Taj je brod bio pod zapovjedništvom kap. Cvijeta Allegretti »Raugeo habitante in Corzola«. Osiguranje je obavljeno vremensko u trajanju 6 mjeseci². Iste godine, ali 24. kolovoza Nikola Lukov, Dubrovčanin, ali nastanjen u Korčuli kao patrun-zapovjednik broda od 120 tona nosivosti obavlja nautičko-komercijalne poslove prijevoza tereta na liniji Gruž — Peschici — Gruž pre-

vozeći brodograđevno drvo. Nešto malo kasnije, točnije 9. listopada, isti patrun Nikola u Korčuli unajmljuje svoj brod tipa skirac Ivanu Paskovu Rossi s kojim će poći u Hvar u sječu drva i to drvo prevesti na neko gruško brodograđilište za gradnju broda³. Dana 24. travnja 1567. godine Kristo Markov iz Korčule vlasnik i zapovjednik broda tipa grip dao je u najam taj svoj brod Ivanu Paskovu N. Rusku. Taj je korčulanski grip brojio ukupno 4 člana brodske posade. I taj je brod bio angažiran za prijevoz brodograđevnog drva iz Peschici u Gruž⁴. Godine 1567. bio je osiguran jedrenjak tipa grip koji je bio pod zapovjedništvom Matka Nikolina iz Korčule. Taj je grip bio angažiran u prijevozu drvene građe iz Peshicija za brodograđilište u Gružu⁵. Iste godine, ali 4. kolovoza Petar Filipi Giuretić »Nobile di Corzola capitano della sua nave Santa Maria et Santo Biagio«, sada pod zapovjedništvom kap. Frana d'Alegretti, obavio je vremensko osiguranje u trajanju od godine dana uz 11%. Osiguranje započinje odlaskom nave iz Napolija⁶. Dana 13. listopada 1567. Giovanni d'Hercole iz Barlette obavio je u Dubrovniku osiguranje tereta slanih srela koje su bile ukrcane u Lastovu u brigantinu pod zapovjedništvom patruna Mihajla Pavlova iz Korčule kada se (u vrijeme osiguranja) nalazio s brodom u Dubrovniku. Osiguranje teče s polaskom broda iz Dubrovnika i dok se teret ne iskrca u Barletti⁷. Pomorski trgovac i poduzetnik Nikola Petrov iz Korčule »habitant in Ragugia« osigurava teret ukrcan za njegov račun u navu »Santo Gio. Battista« koji će otploviti u Carigrad a iz Carigrada drugim teretom za Messinu i Livorno uz 15%⁸. Patrun Nikola Stjepanov iz Korčule vlasnik je i zapovjednik gripa koji je u siječnju 1570. nalazio usidren u Lopudu. Taj je grip imao tri člana brodske posade. Patrun Nikola dao je svoj grip u najam Franu M. Raduloviću a ovaj je s tim brodom dopremio brodograđevno drvo iz Peschici za gruško brodograđilište⁹. Dana 2. lipnja 1570. Marino Cozzanicchi »venetiano« osigurava teret ukrcan u Dubrovniku u skirac patruna Nikole Lukova iz Korčule (određen za Veneciju)¹⁰.

Zanimljivo je spomenuti i ovo: nava imenom »Santa Maria e Santo Niccolo di Corciola« pod zapovjedništvom kap. Alojzija Sciolta prevezio je (1570) različit teret iz Londona u Dubrovnik i Korčulu¹¹. Dana 27. studenog 1570. Martolica Črijević-Cerva osigurava teret koža ukrcan u Dubrovniku u brod patruna Nikole Lukova iz Korčule (teret je određen za Veneciju)¹².

Na samom početku 1571. godine Nikola Gučetić je osigurao teret vune koji je bio ukrcan u Dubrovniku u skirac patruna Zorzi Petrova iz Korčule pa je taj teret preveo u Veneciju¹³. Šest dana kasnije zabilježeno je i ovo: Ivan Orsat Cerva-Crijević osigurao je teret (za račun Marka Cozzenicchija) koji je

bio ukrcan u brod patruna Martina iz Perasta. Teret je ukrcan u Korčuli a bio je određen za Dubrovnik¹⁴. Dana 21. ožujka 1752. Marco Cozanigo, Giovanni di Busi, Lorenzo Marchoni, Abel Aquilino, Vlaho Gradić, Zilio Torre, Frano Bobaljević, Theodoro Jomina, August Pucić i dr. unajmljuju grip patruna Martina Ivanova iz Perasta. Patrun Martin će svojim gripom odjedriti u Korčulu, preuzeti različit teret koji je stigao tamo iz Venecije s drugim brodom, pa će taj teret dopremiti u Dubrovnik¹⁵. U Dubrovniku se taj teret osigurava. Ostali dio tereta osigurava se posebno (22. i 24. III), a to osiguranje se odnosilo na tekstilnu robu (cariseie, panni di lana, pannine) a osiguravaju ih Aloysio Tiepolo i Paolo Alegri¹⁶. Početkom svibnja 1572. Matheo Marchetti krca teret u Dubrovniku (i osigurava ga) u galijun patruna Nikole Lukova iz Korčule i prevozi ga u Veneciju¹⁷. Iste godine (18. VII) Nikola iz Korčule i Vinko de Polo iz Korčule osiguravaju brod tipa sajeta patruna Đura Vlastelice u vremenskom trajanju od 6 mjeseci¹⁸. Kratko vrijeme iza toga Giglio dalla Torre iz Venecije osigurava teret ukrcan u Dubrovniku u brod patruna Nikole Lukova iz Korčule koji je bio određen da se iskrca u Veneciju¹⁹. Tada se u Dubrovniku ukrcao drugi teret na brod patruna Mark Antonia Vilovića iz Korčule pa je i kap. Vilović taj teret preveo svojim brodom u Veneciju²⁰. Nadalje, »Vicenzo Rosaneo nobile da Corzola per commissione del Pietro Bragadin per la Ser.^{ma} Sig.^a di Vinetia Proveditor di Corciola« osigurava teret žitarica ukrcane u Dubrovniku u »barku« patruna Nikole Ruskova Radinovića s Pelješca. Patrun Radinović se obvezao da će taj teret žita dopremiti u Korčulu. U tome poslu (osiguranje broda i tereta) još su sudjelovali Pavo Gučetić, Vice Tomov Stjepović, Ilija Bunić i dr.²¹. Dana 29. kolovoza 1572. Ivan Nikolin Dubrovčanin, patrun brigantina i Ivan Stjepanov iz Korčule sudionik-suvlasnik u tome brigantinu obavljaju vremensko osiguranje ovog brigantina u trajanju od 6 mjeseci²². Desetak dana poslije toga obavlja se osiguranje gripa patruna Vinka Nikolina iz Korčule koji je nakrcan teretom otplovio iz Dubrovnika u Veneciju²³. Pet dana poslije toga Francesco Mugno i A. Marioni osiguravaju zacijelo svoj teret ukrcan u dubrovačkoj luci u brod tipa grip patruna Vinka Nikolina iz Korčule s time da će taj teret iskrcati u Veneciji. U tome poslovanju oko osiguranja sudjeluju Tranquillo de Angeli iz Venecije, Anto Pucić, Đivan Pincini i dr.²⁴ Krajem siječnja 1573. Abello Aquilino osigurao je teret kožica ukrcan u brod pod zapovjedništvom kap. MarkAntuna Vilovića iz Korčule²⁵. Dana 5. ožujka 1573. obavljeno je osiguranje tereta koža ukrcane u Dubrovniku u skirac kap. Vinka Nikolina iz Korčule. Kao osiguravatelji bili su i ovi: Đunjo Gučetić, Frano Gundulić, Stjepan Gradić, Đunjo Bobaljević, Vlaho Kaboga.²⁶ Ali još u početku

1573. godine Đuro Marinov je osigurao teret koji se ukracavao u Gružu u brod kap. MarkAntuna Vilovića iz Korčule, a taj je teret bio određen da se iskrca u Veneciji. U tome pomorsko-komercijalno osiguravajućem poslovanju (korčulansko-dubrovačkom) još su sudjelovali Damjan Pucić, Anto Gučetić, Ma-

rin Bunić, Pjer Đon i dr. Mnogo kasnije (26. studenog iste godine) slične nautičko-komercijalno-lučke poslove obavlja kap. M. A. Vilović. Tada je u isto vrijeme takve brodarske poduhvate obavljao još jedan korčulanski kapetan i brodar Vinko Bačetić. Međutim kap. V. Bačetić ovog putovanja nije imao sreće pa

Die xxvi^{ta} m^{ensis} iunij^o

die xvi^{ta} m^{ensis} iunij^o 1573. Ad
 infra tria secundum fr.
 briganti tanq^{ue} proc.
 Demetrii Apsecurati^o ol Home di Dio a'buon viaggio, guadagno, et saluam^o
 cont^{ra}, per me il d^{omi}no
 fuit denunciati^o d^{omi}no Demetrio Serrab^o a'assicura et uole esser assicurato
 infra Apsecurati^o per tutta quella somma et g^{ra}ntia delli denari, la
 quale nauigio f^uo quale dagli inf^{er}mi Asec^o s'era dichiarata in et top^o
 fact^o per uinc^o bacc^o le lane, le quali la concato nel porto di Rag^o top^o
 k^o de Colala un^o le lane, le quali la concato nel porto di Rag^o top^o
 ex cont^{ra} b^o na li tre nauigio, uno patroneggiato per Marc'Antonio
 uig^o, h^o quo f^uo Vilouid da Forciola, l'altro patroneggiato per Vin
 uant onerata lano d^{omi}no Demetrii, p^{er} cento Bačetić, et il terzo per Musco di Gio^o s'
 capi ab V. Bačetić per qual si uolia altri, chi patroneggiassero li
 in itinere sine ven^o
 t^{ra}, i deo deus p^{ro} det^{ra} nauigio. et uole esser assicurato dal di bono
 p^{ro} t^{ra} et exp^{er} et et p^{ro}nto, et dette lane la concato, per intanto se
 conseq^uer a d^{omi}no Ase
 curati^o et a'gnoli a'buon saluam^o a'riuate serano in Venetia, et
 bet eor^u illud d^{omi}no
 quod reperiet esse se
 ubi d^{omi}no lano, et
 hoc a' meliori modo.
 tutte salue in terra dichiarate, senza dano altro
 et questo assicuram^o si fa di ordine et licentia
 delli C^o off^{ic}ia'io deputati a ragione di 3 f^o
 Die 9ta Junij 1573. Deme
 trius apsecuratus cont^{ra}
 sponte est g^{er}sus se
 le Suisse et recepit se
 a' Sp^one Mar. d^{omi}no
 affect^o d^{omi}no cent^o
 et a' Nicolas Nic^o d^{omi}no
 alior d^{omi}no cent^o
 pro damno euent^u in
 eor^u portione^o d^{omi}no
 die d^{omi}no Demetrio ap^{er} caso, p^{er}ic^oto, et inf^{er}tu^orio, quale alle dette lane
 raris h^o p^{ro}nto, sponte est
 conf^{er}sus se Suisse et re
 cepit se a' 9ta Junij 1573.
 de bobalis affect^o d^{omi}no
 et. Cent^o d^{omi}no d^{omi}no
 et. Cent^o d^{omi}no d^{omi}no

Et uole esser assicurato da ogni caso, p^{er}ic^olo, et
 inf^{er}tu^orio, di uino, et humano, p^{ro} p^{ro} b^ole, et impos
 sibile, imaginabile, et inimaginabile, di agia, di
 puoco, di g^{er}to in mare, di represaghe d'amici, et
 di uent^u da nauio, galere, f^uto, et
 altri leg^{er} armati, et disarmati, et da ogni altro
 caso, p^{er}ic^oto, et inf^{er}tu^orio, quale alle dette lane
 in traue^ori potesse no' eccettando altro ponendo
 gli Asec^o in loco del Assicurato, si come assicurato

Tri korčulanska broda pod zapovjedništvom kap. MarkAntuna
 Vilovića, kap. Vicka Bačetića i kap. Ruska Ivanova. Osig^u
 rava^o se u Dubrovniku za putovanje iz Dubrovnika u
 Veneciju. Na toj plovidbi Uskoci su zarobili brod kap.
 Bačetića. Historijski arhiv u Dubrovniku. Noli e Scurtá
 56-1, sv. 9, f. 189 (26. X 1573)

Faksimil dokumenta prema kojemu tri korčulanska broda pod zapovjedništvom kap. Markantuna Vilovića, kap. Vicka Bačetića i kap. Ruska Ivanova osiguravaju teret u Dubrovniku za putovanje iz Dubrovnika u Veneciju. Na toj plovidbi Uskoci su zarobili brod kap. Bačetića (Historijski arhiv u Dubrovniku, Noli e Scurtá 56-1, sv. 9. f. 189, 26. X 1573)

svoje putovanje nije uspješno obavio i teret iskrcao i predao trgovcima u Veneciji — Uskoci su ga zaplijenili. Stoga su osiguravatelji tereta imali dosta posla, a u tome poslu sudjelovali su Đunjo Bobaljević, Ivo Nalješković, Trojan Cerva-Crijević, Bernard Zuzori, Ivo Mažibradić, Valerio Giganti i dr.²⁷ U početku srpnja 1573. Oliviere Marini iz Genove osigurao je teret svile koji se u Dubrovniku ukrcao na brod kap. Vinka Nikolina iz Korčule²⁸. Pri kraju travnja 1574. Tomo Petrov iz Konavala, patrun manjeg gripa (»grippetto«) unajmljuje svoj brod Rafu Gučetiću. Patrun Tomo se obavezuje da će s brodom otploviti u Korčulu po teret obrađene kamene građe i tamo se javiti Vinku Rosaneu te da će od nje ga preuzeti drugi dio tereta koji se sastojao od različitih vrsti dlijeta odnosno klesarskih i kamenih alatka pa to sve dopremiti u Dubrovnik²⁹. Dana 22. svibnja 1574. Luka Andrijin iz Korčule, zapovjednik manje nave imenom »Santa Maria Nunciata« (tada usidrena u luci Korčule) nosivosti (soli) 280 tona dala u najam taj brod Petru Jerovu. Kap. Luka se obavezao da će s tim brodom otploviti pred solane Barlette kamo će ukrcati teret soli koji je određen da se preveze u pristaništa Abruzza.³⁰ Samo dva tjedna poslije toga u notarskoj knjizi osiguranja tereta i brodova našli smo ovo zabilježeno: Brod tipa nava imenom »Santa Maria de Nunciata« pod zapovjedništvom kap. Luke Andrijina Migenovića Korčulanina osigurana je vremenskim osiguranjem u trajanju od 6 mjeseci — jedan od osiguravatelja je Pavo Gučetić.³¹ Nešto u isto vrijeme patrun Petar — »habitante a Curzula« zapovjednik svog gripa kojeg je dao u najam Hectoru Schitilli iz Puglie, obvezao se da će s tim brodom »u konservi« (konvoju) s navom koja je sada pripremljena (pod jedrima) za plovidbu u Gružu, nakrcan konjima i drugom robom, otputovati u Barlettu, pa kada tamo iskrca teret (ukrcan u Gružu) tamo će u Barletti ukrcati teret vina i njega dopremiti u Dubrovnik ili Korčulu.³² Giovanni Lughini osigurao je teret koža nakrcan u Dubrovniku u brod patruna Nikole Lukova iz Korčule. Teret je bio određen za Veneciju³³.

Zadnjeg dana mjeseca lipnja 1574. u »vodama« Korčule krcaju se srdele (slane) koje će se prevesti u Pugliu (Bari). Osiguravatelji ovog tereta bili su Pavo Gučetić, Martin Sumičić, Julije Držić, Marko Sorkočević, Nikola Popović i dr.³⁴ Dana 23. srpnja 1574. Vinko Nikolini iz Korčule u ime i za račun Anđela Bačetića iz Korčule patruna skiraca nosivosti od 120 i više tona (s osam članova brodske posade) osigurava brod koji će otputovati u Vieste i tamo ukrcati drvenu građu i ostalo pa to dopremiti i iskrcati »al scaro di Gravosa«³⁵. Na Staru godinu 1574. zabilježeno je da je Demetrio Seratura osigurao teret vune i razne vrste kože ukrcane u Dubrovniku u brod pod zapovjedništvom kap. MarkAnta

Vilovića iz Korčule. Kap. Vilović nije otplovio baš na Novu 1575. godinu. U poslu osiguranja sudjelovali su Augustin Pucić, Lovro Franov, Ivan B. Nalješković, Frano Radelja, A. Roguljan³⁶. Sedmog dana travnja mjeseca 1575. godine Matija Nikolin iz Korčule, vlasnik i zapovjednik skiraca od 120 tona nosivosti (u to vrijeme usidren pred dubrovačkom lukom) dao je u najam svoj brod Ivanu i Đori Palmotiću i Ivanu Bogeti pod ugovorom da patrun Matija svojim skiracom odjedri u Peschici te da tamo ukrca drvo za brodogradilište u Gružu³⁷. U istom mjesecu i iste godine Filip Ivanov Krstitelj Rosaneo »nobil de Corciola« u ime »Mag.^a Universita de Corciola« osigurava teret žitarica ukrcan u luci Dubrovnik na pelješki brigantin patruna Pava Giurića. Taj teret žita bio je određen za Korčulu.³⁸ Dana 11. lipnja 1575. Frano de Millo iz Korčule osigurao je brod pod zapovjedništvom Korčulanina Matije Nikolina za putovanje iz Korčule u Peschici³⁹ to mu je bilo drugo komercijalno putovanje u Peschici i natrag u roku od dva mjeseca). Nešto u isto vrijeme Benedikt Gundulić osigurao je konje ukrcane u dubrovačkoj luci u brod pod zapovjedništvom Marka Ivanova iz Korčule pa ih je preveo u Brindisi. U tome poslu osiguranja sudjelovali su Vlaho Kaboga i Pavo Gučetić⁴⁰. Dana 24. kolovoza 1575. Petar Lukarević za račun nasljednika Iva S. Đorđića osigurava teret ukrcan u dubrovačkoj luci u navu »Santa Maria Nunciata« koja je bila pod zapovjedništvom Korčulanina kap. Vinka Nikolina. Osigurani teret bio je određen za Veneciju. U poslu tog pomorskog osiguranja sudjelovali su Rafo Gučetić, Jero Kaboga i Pero Lukarević⁴¹. Piero Bendolo iz Venecije s boravkom u Dubrovniku (4. veljače 1576) u ime i za račun kap. Vinka Nikolina iz Korčule osigurao je navu koja je bila pod zapovjedništvom toga kapetana za vrijeme od 3 mjeseca.⁴² Korčulanin Anto Bartulov, patrun i zapovjednik skiraca bio je 16. travnja 1577. usidren u dubrovačkoj luci. Toga dana on je svoj skirac dao u najam Bartulu Baldiju i Marinu Antichiju s tim da će otploviti u Peschici i tamo ukrcati teret drva, dopremiti ga u Gruž, te ga iskrcati »sotto la nave di Bart. Baldi«⁴³. Nadalje, nabrojiti ćemo još nekoliko nautičko brodarsko komercijalnih zadataka koje su korčulanski brodari i moreplovci obavili u 1577. godini.

Nakon povratka iz Peschicija patrun Antun Bartolov u ime svog oca osigurao je brod »Santa Maria« koja je bila pod zapovjedništvom Marka Đurova iz Korčule. Obavljeno je vremensko osiguranje u trajanju od 6 mjeseci uz 12%⁴⁴. Domenik di Polo »gabelotto di Corciola« osigurava galijun »Santo Nicola« pod zapovjedništvom kap. Nikole Ogarića u trajanju 6 mjeseci⁴⁵. Dubrovački pomorski privrednik i kap. Tomo Sagroević za račun Domenika Garibolda »habitante in Corciola« su-

vlasnik-karatista galijuna »Santo Nicola« (zapovjednik kap. N. Ogarić) u Dubrovniku osigurava ovaj brod za vrijeme od 6 mjeseci.⁴⁶ Evo opet patrun Anto Bartulov jedri svojim skiracom u Peschici po »travi cento di legname, catena di ormeggio, il timone, argano, scazzo di trinchetto, dua calcesi et altre pezze principali« koje će iskrcati u brodogradilištu u Gružu⁴⁷. Sedamnaestog svibnja Korčulanin Ivan Andrijin zapovjednik galijuna »San Ciriaco« nosivosti 190 tona (tada usidren u gruškoj luci) dao je u najam taj svoj brod Bernadinu Catalaneu iz Barija s tim da najprije odjedri u Lastovo da tamo ukrca 500 barjela srdela, te da se onda vrati u Dubrovnik da uzme zdravstveni list-svjedožbu, pa da onda odjedri u Bari i Barlettu⁴⁸, Sredinom srpnja Korčulanin Marko Đurov, patrun broda (koji u Gružu) sklapa ugovor o najmu svog broda Petru Menčetiću, Bernardu Jeliću i dr., s time da ode u Peschici po brodograđevno drvo za potrebe dubrovačkog brodogradilišta⁴⁹. Nešto slično je vjerojatno bilo i u 1578, a mi ćemo zasad donijeti evo samo ovaj primjer: Na Staru godinu 1578. u knjizi najma brodova i pomorskog osiguranja zabilježeno je da je Trajan Crijević u ime i za račun i po nalogu Frana Mili »habitante a Corciola« osigurao brod koji je bio pod zapovjedništvom Korčulanina Đanka Andrijina. Brod je otputovao iz Korčule u Veneciju. U ovom poslu pomorskog osiguranja sudjelovali su Stjepo Držić, Vice Brzica, Ambrozij Lukarević i Vlaho Sorkočević⁵⁰.

Godine 1582. bio je osiguran skirac »Santa Maria« pod zapovjedništvom patruna Marka Kapora iz Korčule. Osigurao ga je Marko Antun Markov Vilović i njegov brat Ivan suvlasnik ovog broda. Taj je brod obavljao nautičko komercijalne zadatke Korčula — Dubrovnik — Valona — Venecija⁵¹.

Godine 1585. jedan grip iz Korčule obavljao je pomorsko trgovačke poslove na liniji Dubrovnik Brindisi i natrag⁵². Dana 19. siječnja 1588. u Dubrovniku je bilo registrirano pomorsko osiguranje broda pod zapovjedništvom kap. Frana Milienkovića (»da Corciola«) koji je u svoj brod ukrcao teret koža određene da se iskrcaju u Barlettu⁵³. Na kraju te godine u dubrovačkoj luci je obavljao poslove ukrcaja tereta Antun Bartulov iz Korčule u galijun imenom »Santo Saba«, a taj je teret odveo u Veneciju⁵⁴. Međutim, godinu dana ranije Korčulanin Vinko Ismaeli osigurava nava »La Madonna della Conceptione« koja je tada bila pod zapovjedništvom kapetana Paska Ismaelija. Brod je bio pod vremenskim osiguranjem u trajanju od 6 mjeseci uz 7½%. Ti isti korčulanski pomorski privrednici osiguravaju taj isti brod dana 26. lipnja 1588. ali s tim da će njihova nava biti osigurana danom odlaska iz Palerma za 6 mjeseci uz ½%.⁵⁵ 6 ožujka 1589. Augustin Pucić za račun Vinka Ismaelija osigurava trup i vozarinu

nave »La Madonna della Conceptione« pod zapovjedništvom (»capitanata«) kap. Marka Ismaelija — ovo osiguranje započinje odlaskom ovog korčulanskog broda iz Lisabona i traje 6 mjeseci uz 7½%⁵⁶. Korčulanine Jakov Goriglavić patrun je gripa kada je (20. IV 1589) bio usidren u Gružu. Goriglavić je taj svoj grip bio unajmio pomorskom poduzetniku Nikoli Franovu Rusku koji je s tim brodom prevezio drvenu brodograđevnu građu iz Vieste u Gružu⁵⁷. Nekoliko trgovaca iz Barlette (7. VIII 1589) osiguravaju teret ukrcan u dubrovačkoj luci u skirac »Santo Pietro« pod zapovjedništvom Ivana Priemo Spanića iz Korčule. On je trebao svoj brod i u njemu teret dovesti u Barlettu ili u neku drugu luku Puglie⁵⁸. Veletrgovac David Aronov Coen (3. XI 1589) osigurava svježanj novca u iznosu od 228 mletačkih cekina koji je ukrcao-predao na galijun patruna Anta Bartulova iz Korčule. Taj je novac bio upućen u Veneciju⁵⁹. Pomorski poduzetnik Ivan Grbin (»Garbin«) iz Rijeke (»da Fiume«) osigurava (23. II 1590) novac koji je bio ukrcan na grip pod zapovjedništvom Balda Jerkova iz Korčule⁶⁰. U 1591. godini Bartul A. Pomenić iz Korčule patrun je skiraca kada prevozi drvenu građu iz Vieste u Gruž, a Korčulanin Ivan Matijin patrun je gripa imenom »San Jerolimo« koji prevozi terete iz dubrovačke luke u pristanište Abruza⁶¹. Kap. Kuzma Lukov iz Korčule zapovjednik je galijuna koji je bio (13. VIII 1593) unajmljen Mehmet Emiru iz Albanije, Mehmet Celebi »di Andriapoli«, Hagi Jusufu i Imbraim »Turco« koji će njihovim teretom s tim brodom odjedriti u Veneciju. Giuseppe Abenmelech za račun Salamona Levi (27. VIII 1593) osigurava teret na brodu kap. Kuzme⁶². Točno 30 dana poslije toga Petar Marinov Bjelan, zapovjednik nava »Santa Maria della Neve« koja je bila usidrena u korčulanskoj luci dava taj svoj brod u najam Demetriju Seraturi, Mihi Sorkočeviću, Vinku Venturiju i dr. te se obvezuje da će s galijunom odjedriti u Rodos po teret koža i drugu trg. robu⁶³. Skoro u isto vrijeme Bartul Borgiani za račun nasljednika Maria Conti i Luke Pisano iz Napulja osigurava teret voska ukrcao na brod Korčulanina Frana Markova upućen u Barlettu⁶⁴. Tomo Tomin za račun »conte di Corciola« osigurava 200 zlatnih cekina ukrcaji-predani u Korčuli u galijun »San Niccolo« koji je bio pod zapovjedništvom Tripa Nikolina iz Perasta. Brod je bio upućen u luke Krete da ukrca teret žitarica namijenjen za stanovništvo Korčule.⁶⁵

Godinu dana poslije toga marcijana zapovjednika Guljelma Alamana otputovat će iz Korčule u Anconu. David Cola za račun Prospera Mojsije d'Ascoli osigurava brod i teret drva u toj marcijani⁶⁶. U Lopudu će 1595. krcati teret »Nava Corciolana« Josepf Coen i Josepf Nenmelech⁶⁷. Dana 2. svibnja 1595. Korčulanin Frano Bartulov, u ime Anta Bartulova iz Korčule (to mu je brat) zapovjednika

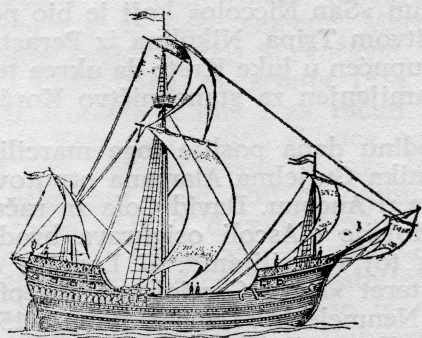
galijuna »Santo Saba« nosivosti 160 tona soli plovi iz Venecije u Korčulu, dava u najam taj brod Horatiju di Alessadro iz Barlette⁶⁸.

Bilo bi zanimljivo doznati što je bilo s teretom koža i vune ukrcano u navu kap. Ivana Alegretti, a u kojem poslovanju su sudjelovali Zane Testa, Vinko Nenco, Demetar Seratura i dr a u kojem se slučaju spominje Korčula⁶⁹. Dana 13. veljače 1596. galijun »Santa Maria di Sabioncello« pod zapovjedništvom kap. Petra Vlahova dava se u najam Marinu Gunduliću iz Dubrovnika. Kapetan Petar će u Korčuli ukrcati u svoj galijun teret koža (preko 2.000 komada i oko 150 vreća vune koji je teret bio određen za Anconu⁷⁰.

Točno 29. studenog 1596. Ivan Nalješković osigurava galijun »Santo Martino« koji je bio pod zapovjedništvom Korčulanina Kuzme Lukova. Taj je brod nakrcao teret vune i druge robe koja je bila određena da se preveze i iskrca u Veneciji. U tome poslu sudjelovali su Daniel Abentar, Izak Campeglia, Vladislav Bunić, Augustin Pucić, Ivo Palmotić, Vice Brzica, Anto Lesina, Camillo Camilli (učitelj našeg velikog pjesnika Gundulića) i drugi⁷¹. Deset dana poslije toga fregata iz Molfette krca slanu ribu u Korčuli koju će prevesti i predati je u Bari, a o pomorskom osiguranju brinu se Nicolo Baglini, Božo Nalješković i dr.⁷² Međutim, 22. travnja 1597. zabilježeno je da je Korčulanin Kuzma Lukov, vlasnik i zapovjednik galijuna imenom »Santo Martino«, koji je tada bio usidren u dubrovačkoj luci, dao svoj brod u najam Petru Đ. Menčetiću pod ugovorom da će s tim brodom prevoziti sol iz Barlette u pristanište Abruzza, a potom ukrcati teret drvene građe od »novanta travi di legname, la colomba, la carena di Prova, carrozzo di Poppa« itd. i to dopremiti u Batahovinu u Gruž gdje se gradi Radulovićeva nava⁷³. Sredinom svibnja iste godine Abram Abentar u ime Izaka Algarija osigurava teret koji je ukrcan u dubrovačkoj luci u navu kap. Antuna Bartulov iz Korčule, Taj se teret prevozi u Veneciju. Taj nautičko komercijalni posao osiguravaju Ivo Palmotić, Jako Martolosić, Tomo Sorkočević, Vice Brzica i dr uz 4%.⁷⁴ Korčulanin kap. Kuzma Lukov, zapovjednik

svoje nave (odnosno galijuna) imenom »Santo Martino« dao je (14. VII 1597) u najam svoj brod Paskvalinu Radovu Stelli (»veneziano«) da se obave nautičko-lučko-komercijalni zadaci ukrcaja tereta (svile, kariseja, vunениh tkanina i dr) u dubrovačkoj luci, pa da se taj teret preveze u Valonu i tamo iskrca, te da se u Valoni ukrcna novi teret i taj preveze i iskrca u Veneciji. Te poslove osiguravaju Bartul Borgiani, Camillo Camilli, Niko Bobaljević, Ivo Nalješković, Salamon Cabiglio, Jako Martolosić i dr.⁷⁵ Trajan Crijević po nalogu »Cl. Sr. Giacomo Bragadin Conte di Corciola« osigurava teret »salumi« (dio je tereta vlasnik Giacomo a drugi dio Giorgia Greca iz Cipra) ukrcan u galijun kap. Vicka Markova koji se zvao »L'Assunzione della Madonna« a koji je bio pod zapovjedništvom kap. Marina Marinovića iz Hvara nastanjenog u Korčuli. Taj se (11. VIII 1598) teret prevozi u Zakintos i tamo krca novi za Korčulu⁷⁶.

Dana 29. kolovoza 1598. Niko Bobaljević po nalogu »R.^o Don Angelo Gabrieli Vic.^o di Corciola« i za račun Gabriela Gabrieli i Nikole de Giustisa iz Korčule osigurava interes u brodu tipa sajete imenom »Sta Maria di Scarpello« patruna Krista Mora iz Perasta. Taj peraštanski brodar obavio je putovanje iz Budve u Krf a iz Krfa doputovao je u Korčulu (»per ragione di 6%«)⁷⁷. Sutradan (30. VIII) iste godine Pasko Ismaeli iz Korčule osigurava navu »Sta Maria della Conceptione« koja je bila pod zapovjedništvom kap. Domenika Nikolina iz Korčule za vremensko osiguranje u trajanju 6 mjeseci uz 6½% (dakle za obavljanje nautičko komercijalnih plovidbenih zadataka izvan Jadranskog mora!). U poslu oko osiguranja sudjelovali su Marin Radulović, Ivan Mažibradić, Vetur Besalio, Marin Nenko i dr.⁷⁸ I evo nas stigli smo na kraj 16. stoljeća, a to znači da smo naš zadatak (u početku postavljen) priveli kraju. Ali, iako smo već dosta toga nova rekli, ipak ćemo u završetku barem nešto posebno istaknuti. U prvom redu nešto o ljudskom faktoru kao najznačajnijem činiocu u društvenom i ekonomskom životu korčulanskog brodarstva. Naime, nabrojiti ćemo na jednom mjestu ovaj djelomičan i jako nepotpun popis imena i prezimena korčulanskih kapetana i patruna-zapovjednika korčulanskih brodova onako kako smo ih pronašli u notarskim knjigama osiguranih trgovačkih jedrenjaka: Ivan Andrijin, Marko Kapor, Ivan Spanić, Frano Miljenković, Đanko Andrijin, Pasko i Vinko Ismaeli, Vicko Markov, Domenik Nikolin, Kuzma Lukov, Anto Bartulov, Frano Markov, Ivan de Nofrio, Bartul Antov, Jako Goriglavić, Baldo Jerov, Vinko Nikolin, Marko Đurov, MarkAntun Vilović, Bartul A. Pomenić, Vinko Nikolin, Đuro Vlastelica, Nikola Lukov, Ivan Stjepanov, Marko Migenović, Matko Nikolin, Luka Andrijin, Marko Ivanov, Zorzi Petrov, Vito Stjepanov, Nikola Azzali, Marko Mihov, Nikola Stjepanov,

Marsilijana, jedrenjak iz 15. stoljeća

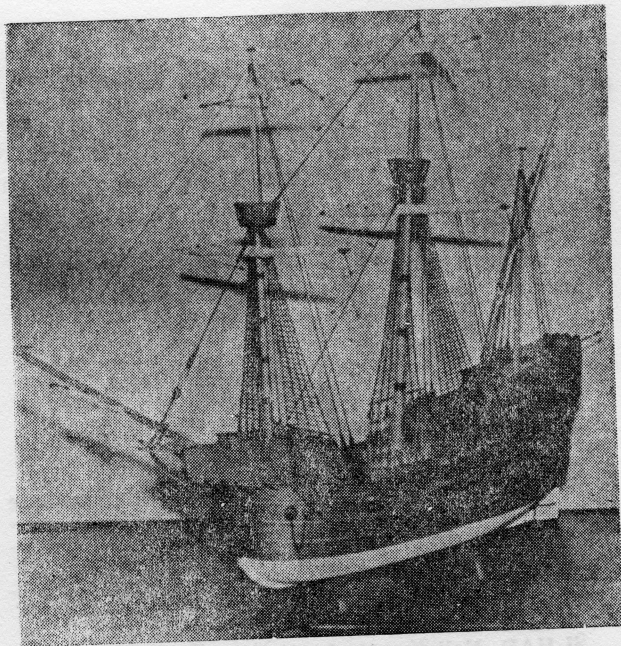
Miho Pavov, Petar Filipi Giuretić, Jakov Spanić (Spanjić), Frano Giuretić, Frano Bačetić, Vicko Pavov, Kristo Markov.

Osim toga, također čemo na jednom mjestu iznijeti kako su se u 16. stoljeću nazivali neki korčulanski brodovi: »Santa Maria«, »Santa Trinita«, »Santa Maria e Santo Biagio«, »Santo Saba«, »San Chiriaco«, »San Martino«, »Santa Maria Nunciata«, »Santa Maria e Santo Niccolo«, »Santa Maria della Concenzione«, »L'Assuntione della Madonna«.

Dakle, kako smo to već iznijeli, u tome razdoblju Korčulani su imali ove tipove trgovačkih jedrenjaka: sajetu, navetu, brigantin, grip galijun, skirac, a najviše ih je bilo označeno općim nazivom brod (naviglio). To su bili sve veći (za ono doba) brodovi koji su mogli obavljati nautičko-komercijalne poslove izvan Jadranskog mora, a korčulanske nave plovile su i izvan Mediterana. Na tim je korčulanskim trgovačkim jedrenjacima plovilo i dobro zarađivalo najmanje 300 moreplovaca različite vrste brodarsko-pomorskog zanimanja. A prema našoj procjeni ta korčulanska trgovačka flota bila je sveukupne veličine od oko 3.250 tona nosivosti korisnog broskog tereta. Nadalje, kako se to već iz ovog našeg rada vidi, ti su korčulanski moreplovcima i njihovi brodovi obavljali vrlo korisne i veoma unosne nautičko-komercijalne poslove i vrlo žive pomorsko-brodarske veze između luka i pristaništa Dubrovačke Republike i Korčule s lukama i pristaništima po najviše provincije Abruzza, Puglie, Marche, a posebno s lukama Vieste, Peschici, Barlette, Venecije, Brindisi, Ancone, pa s pristaništima Albanije, a posebno Valone, pa s lukama Levanta, te Palerma, Napulja i dalekog Lisabona i Londona.

I na kraju umjesto zaključka: ovim radom mi smo ovu temu tek »načeli«, ali i toliko koliko nam je uspjelo da s ovim prilogom obrišemo prvu prašinu teškog zaborava o korčulanskim moreplovcima i njihovim trgovačkim jedrenjacima transjadranske, mediteranske i atlantske plovidbe iz druge polovice 16. stoljeća, držimo da smo i s ovim našim izlaganjima već uvelike doprinijeli rasvjetljavanju dosad tako tamnu stranu ove vrlo značajne grane djelatnosti korčulanskog stanovništva. Jer treba da se zna: baš ta djelatnost — brodarstvo i pomorska trgovina — najviše su doprinijeli ekonomsko-društvenom i kulturnom razvoju i izgradnji Korčule u 16. stoljeću.

Da budu nešto jasniji naši zaključci (s obzirom na značaj korčulanskog trg. brodovlja) potrebno je znati i ovo: U to je vrijeme trg. flota Dubrovačke Republike imala mediteransko prvenstvo jer je imala brodovlja nosivošću od 66.000 tona; mletačka flota sredinom druge pol. 16. st. imala je 28.000 tona, a trg. flota Marseillea tek ukupno 4.000 tona svoga brodovlja.⁷⁹

Ivo Sambrailo: Galijun, XVI st.

BILJEŠKE

¹ Vinko Foretić, Korčula — Brodarstvo. Pomorska enciklopedija Jugoslavenskog leksikografskog zavoda, drugo izdanje, sv. 4, Zagreb 1978. str. 48. Pored drugih već objavljenih radova u kojima ima vijesti o korčulanskom brodarstvu i korčulanskim moreplovcima u 17. i u 18. stoljeću vidi također i PRILOZI ZA POMORSKU POVIJEST SREDNJEG JADRANA U XVIII STOLJEĆU. Ljetopis JAZU 63, str. 252 — 256, Zagreb 1959. U tom radu spominju se po jedna korčulanska mediteranska nava u 17. i 18. stoljeću (u zostale veće korčulanske brodove).

² Historijski arhiv u Dubrovniku (HAD). Noli e sicurta' (Notaria), 56 — 1, svezak-knjiga 2, f. 33v.

³ HAD. Noli, sv. 2, f. 75. i 102.

⁴ HAD. Noli, sv. 3, f. 173.

⁵ HAD. Noli, sv. 3, f. 169 i 174.

⁶ HAD. Noli, sv. 3, f. 247 — 248.

⁷ HAD. Noli, sv. 4, f. 18.

⁸ HAD. Noli, sv. 6, f. 110 — 111 (osiguranje uz 15%, dakle taj je brod obavljao i putovanja izvan Mediterana).

⁹ HAD. Noli, sv. 6, f. 132.

¹⁰ HAD. Noli, sv. 6, f. 167v.

¹¹ HAD. Noli, sv. 6, f. 133 i 138.

¹² HAD. Noli, sv. 7, f. 8v.

¹³ HAD. Noli, sv. 7, f. 40.

¹⁴ HAD. Noli, sv. 7, f. 41.

¹⁵ HAD. Noli, sv. 8, f. 71.

¹⁶ HAD. Noli, sv. 8, f. 72, 78, 79, 88 i 89. Na f. 90 stoji zabilježeno da »Gioan de Nofrio« patrun galijuna kreca teret u Korčuli koji će dopremiti u Dubrovnik.

¹⁷ HAD. Noli, sv. 8, f. 105.

¹⁸ HAD. Noli, sv. 8, f. 126. Kako je pomorsko osiguranje obavljeno vremensko (6 mj.) može se pretpostavljati da je i ovo putovanje obavljeno izvan Jadranskog mora.

¹⁹ HAD. Noli, sv. 8, f. 134 i 146.

²⁰ HAD. Noli, sv. 8, f. 138.

²¹ HAD. Noli, sv. 8, f. 140.

²² HAD. Noli, sv. 8, f. 142. Prema ovom vremenskom pomorskom osiguranju u trajanju od 6 mjeseci može se tvrditi da je i ovaj korčulanski brod obavljao nautičko-komercijalne zadatke izvan Jadranskog mora.

²³ HAD. Noli, sv. 8, f. 147.

²⁴ HAD. Noli, sv. 8, f. 150 i 153. Pomorsko osiguranje je bilo uz 3%, dakle za putovanja unutar Jadrana.

- ²⁵ HAD. Noli, sv. 8, f. 237.
²⁶ HAD. Noli, sv. 8, f. 263.
²⁷ HAD. Noli, sv. 9, f. 116 i 189. Osiguranje je glasilo na 2.000 dukata.
²⁸ HAD. Noli, sv. 9, f. 124 (osiguranje uz 3 i 1/2%).
²⁹ HAD. Noli, sv. 10, f. 82.
³⁰ HAD. Noli, sv. 10, f. 83v.
³¹ HAD. Noli, sv. 10, f. 88v. To je isti brod kao i pod bilješkom 30.
³² HAD. Noli, sv. 10, f. 89v — 90.
³³ HAD. Noli, sv. 10, f. 39.
³⁴ HAD. Noli, sv. 10, f. 90 — 91.
³⁵ HAD. Noli, sv. 10, f. 91 — 92.
³⁶ HAD. Noli, sv. 10, f. 122 i 125.
³⁷ HAD. Noli, sv. 10, f. 151.
³⁸ HAD. Noli, sv. 10, f. 163.
³⁹ HAD. Noli, sv. 10, f. 173 — 174.
⁴⁰ HAD. Noli, sv. 10, f. 177.
⁴¹ HAD. Noli, sv. 10, f. 185.
⁴² HAD. Noli, sv. 10, f. 220.
⁴³ HAD. Noli, sv. 11, f. 117v.
⁴⁴ HAD. Noli, sv. 11, f. 132. Kako je osiguranje bilo obavljeno za 6 mjeseci uz 12% i ovaj je korčulanski brod obavljao plovidbene zadatke po Mediteranu i izvan njega.
⁴⁵ HAD. Noli, sv. 11, f. 126 — 127. Obavljao plovidbe izvan Jadrana.
⁴⁶ HAD. Noli, sv. 11, f. 158v — 159.
⁴⁷ HAD. Noli, sv. 11, f. 193.
⁴⁸ HAD. Noli, sv. 11, f. 173v.
⁴⁹ HAD. Noli, sv. 11, f. 224.
⁵⁰ HAD. Noli, sv. 12, f. 148v. Da ne opteretimo ovu radnju stalnim nabranjem dosadašnjim načinom ovdje ćemo u bilješci to nabranje za 1579. do 1585. skratiti najprije, evo imena korčulanskih kapetana i patruna-zapovjednika (za to razdoblje) Anto Bartulov, Frano Bačetić, Vicko Pavlov, patrun Marko, Marko Kapor, Marko Mihovila, Nikola Azali, Marko Svilić, Vito Stjepanov. U to su vrijeme bili poznati pomorski privrednici iz Korčule Rado Rušica, Frano Milo, Domenik Gariboldi. A evo i imena brodova: nava »Sta. Maria et S. Biagio«, skirac »Sta. Trinità« i »Santa Maria«. U to je vrijeme nava kap. Frana

Bačetića plovila izvan Jadrana, a nava kap. Nika Azala obavljala nautičko komercijalne poslove izvan Jadrana s početkom plovidbe iz Napulja. HAD. Noli, sv. 13, f. 21, 83, 135—136, 138—139, 143, 199, 229—230, — sv. 15, f. 196 i 197, 292, — sv. 16, f. 19, — sv. 17, f. 22v i sv. 19, f. 156, — sv. 21, f. 133v, 126v, 147.

- ⁵¹ HAD. Noli, sv. 15, f. 292.
⁵² HAD. Noli, sv. 19, f. 157.
⁵³ HAD. Noli, sv. 22, f. 290—291.
⁵⁴ HAD. Noli, sv. 24, f. 216—217.
⁵⁵ HAD. Noli, sv. 22, f. 315v i 259. I ovaj brod plovio izvan Jadrana.
⁵⁶ HAD. Noli, sv. 23, f. 101. Sv. 24, f. 103.
⁵⁷ HAD. Noli, sv. 24, f. 136v — 137.
⁵⁸ HAD. Noli, sv. 24, f. 216.
⁵⁹ HAD. Noli, sv. 24, f. 276.
⁶⁰ HAD. Noli, sv. 25, f. 37.
⁶¹ HAD. Noli, sv. 26, f. 54 i 78.
⁶² HAD. Noli, sv. 29, f. 198 i 206.
⁶³ HAD. Noli, sv. 29, f. 334v.
⁶⁴ HAD. Noli, sv. 29, f. 274v.
⁶⁵ HAD. Noli, sv. 29, f. 296.
⁶⁶ HAD. Noli, sv. 30, f. 11v.
⁶⁷ HAD. Noli, sv. 30, f. 188.
⁶⁸ HAD. Noli, sv. 31, f. 62v.
⁶⁹ HAD. Noli, sv. 32, f. 116 — 118.
⁷⁰ HAD. Noli, sv. 33, f. 4v.
⁷¹ HAD. Noli, sv. 34, f. 211 — 213.
⁷² HAD. Noli, sv. 34, f. 247v.
⁷³ HAD. Noli, sv. 35, f. 147a.
⁷⁴ HAD. Noli, sv. 35, f. 199 — 200, 202v — 204.
⁷⁵ HAD. Noli, sv. 36, f. 14v — 19v, 22, 27, 30.
⁷⁶ HAD. Noli, sv. 37, f. 231.
⁷⁷ HAD. Noli, sv. 37, f. 248.
⁷⁸ HAD. Noli, sv. 37, f. 249v.

⁷⁹ Jorjo Tadić, Organizacija dubrovačkog pomorstva u XVI veku. Srpska akademija nauka — Istoriski časopis — Organ Istoriskog instituta SAN. God. I, sv. 1—2, Beograd 1949. (Separat)

Vilma Borghesi, Il Mediterraneo tra due rivoluzioni nautiche (secoli XIV—XVII), Firenze 1976. (La Nuova Italia Editrice), str. 9.

Anglo Yugoslav Shipping Company Limited

London — Liverpool

HEAD OFFICE LONDON

Stone House,
Bishopsgate,
London EC2M 4JJ.
Telephone 01 247 8260
Telex 886354 883900 888132
Telegrams Angloyugo London

BRANCH OFFICE LIVERPOOL

Corn Exchange Building,
Fenwick Street,
Liverpool L2 YTS.
Telephone 51 236 5068
Telex 627304
Telegrams Angloyugo Liverpool

General Agents in Great Britain for Yugoslav Shipowners. Port Agents in London and Liverpool.

Members of the Baltic Mercantile and Shipping Exchange London and the Baltic and International Maritime Conference in London.

Chartering Brokers and Liner Marketing Agents World Wide.

Ship sale and purchase Brokers.

Freight Forwarders World Wide and Air Brokers.

Bunkering Agents World Wide.